

ISSN 2181-9599

Doi Journal 10.26739/2181-9599

ЎТМИШГА НАЗАР

8 ЖИЛД, 6 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ
ТОМ 8, НОМЕР 6

LOOK TO THE PAST
VOLUME 8, ISSUE 6

ТОШКЕНТ-2025

Бош мухаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Муртазаева Рахбар Хамидовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Бош мухаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Джураева Нилуфар Далибаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон жаҳон тиллари университети

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори,
профессор, академик,
Ўзбекистон Миллий университети

Бобожонова Дилором Бобожонова
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон жаҳон тиллари
университети

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Аширов Адхам Азимбаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Агзамова Гулчехра Азизовна
тарих фанлари доктори, профессор,
ЎзР ФА Тарих институти

Бурдиашвили Майя
тарих фанлари доктори,
Телави давлат университети

Кожакеева Ляззат Темировна
тарих фанлари доктори, доцент,
Хотин-қизлар давлат педагогика
университети

Аминова Азиза Марксовна
тарих фанлари доктори, доцент,
Навоий давлат педагогика институти

Ульжаева Шохистахон Мамажоновна
тарих фанлари доктори,
Тошкент ирригация ва кишлок
хужалигини механизациялаш
муҳандислари институти
Миллий тадқиқот университети

Худайқулов Тулқин Дўстбоевич
Тарих фанлари доктори (DSc)
Шаҳрисабз дала педагогика институти

Гофоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети

Эргашева Юлдуз Алимовна
Тарих фанлари доктори, профессор,
Қариш муҳандислик-иқтисодиёт
институти

Халикова Раҳбар Эргашевна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент давлат техника университети

Ишанходжаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Эшов Боходир Жўраевич
тарих фанлари доктори, профессор
Қариш давлат университети

Маҳкамova Надира Раҳмановна
тарих фанлари доктори, профессор,
Тошкент ахборот технологиялари
университети

Кебадзе Мадонна
тарих фанлари доктори,
Телави давлат университети

Абдуллаева Яхшибека Атамуратовна
тарих фанлари доктори, доцент,
Нукус давлат педагогика институти

Мустафасева Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари доктори
Ўзбекистон Фанлар академияси

Ерметов Аваз Абдуллаевич
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Хайдаров Ғайратбек Мирзапўлатович
тарих фанлари доктори, профессор,
Андижон давлат университети

Расулов Абдуллажон Нуридиневич
тарих фанлари доктори, профессор
Наманган давлат университети

Ковалев Борис Николаевич
тарих фанлари доктори, профессор
Санкт-Петербург Тарих институти

Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Ауанасова Алима Мусировна
тарих фанлари доктори, профессор,
Қозогистон давлат тарихи институти

Бегалинова Калимаш Капсамаровна
фалсафа фанлари доктори, профессор,
Қозогистон Миллий университети

Хайдаров Муродилла Махмуталиевич
тарих фанлари доктори, профессор,
Ўзбекистон Миллий университети

Тожибоев Музаффар Турдибоевич
тарих фанлари доктори, профессор,
ИИВ Академияси

Алиева Лале
тарих фанлари доктори,
Озарбайжон давлат университети

Сайнова Камола Давляталиевна
тарих фанлари доктори, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Исмаилова Алмаз
тарих фанлари доктори,
Догистон мустақил университети

Иноятова Диларам Маниглиевна
Тарих фанлари доктори (DSc), профессор
Ўзбекистон Миллий университети

Таниева Гулдона Мамановна
тарих фанлари доктори, в.б.профессор,
Низомий номидаги Ўзбекистон Миллий
педагогика университети

Дорошенко Татьяна Ивановна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Бабаджанова Нодира Абдуллаевна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Ширванова Тарана Амирага кызы
тарих фанлари номзоди, доцент,
Азербайджон давлат
иқтисодиёт университети

Мирзалиев Улуғбек Бегмурзаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), Гулистон
давлат педагогика институти

Нуруллаева Шоира Кушназаровна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Урганч давлат университети

Толибоева Нодира Одилжоновна
тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон
жаҳон тиллари университети
Масъул котиб

Теймураз Ахалмосулишвили
тарих фанлари номзоди, профессор,
Телави давлат университети

Джоробекова Айнур Эшимбековна
тарих фанлари номзоди, профессор,
Қозоғистон дипломатия академияси

Рахмонқулова Зумрад Бойхуразовна
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети

Исаков Бахадир Нигматуллаевич
тарих фанлари номзоди,
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети

Холмуродов Дилшод Рашидович
тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), Жиззах давлат
педагогика университети

Одилов Аброр Анварович
тарих фанлари номзоди, доцент,
Ўзбекистон Миллий университети
Масъул котиб

Тўхтабасев Аъзамжон Шарипхўжаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), доцент,
Наманган давлат университети

Халмуратов Бахтиёр Режавалиевич
тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), доцент,
Наманган давлат университети

Алимардонов Отабек Қудратович
тарих фанлари бўйича фалсафа
доктори (PhD), доценти
Ўзбекистон Миллий университети

МУНДАРИЖА | СОДЕРЖАНИЕ | CONTENT

1. Nilufar Djurayeva SOVET HOKIMIYATINING IJTIMOIIY - IQTISODIY SIYOSATIDA XOTIN-QIZLAR TASHKILOTLARINING MAQSAD-VAZIFALARI.....	5
2. Guldonga Taniyeva O'ZBEKISTON ZIYORAT TURIZMIDAGI O'ZIGA XOSLIK: O'TMISH VA BUGUN.....	15
3. Hikmatjon Avezov O'ZBEKISTONNING MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO'STLIGI BILAN ATROF-MUHIT HIMOYASI SOHASIDAGI HAMKORLIK TARIXI.....	20
4. Iskandar Samadov XORAZM XALQ SOVET RESPUBLIKASI (XXSR)DA YER-SUV MASALASI VA PAXTACHILIKNING QAYTA TIKLANISHI.....	27
5. Фируза Абдюсупова В ПОИСКАХ НЕИЗВЕДАННОГО: РУССКИЕ ЭКСПЕДИЦИИ И РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНЫЕ ПОХОДЫ В ПАМИРЕ (XIX BEK).....	34
6. Nasiba Narzullayeva SOVET DAVLATI SIYOSATIDA XORIJDA TA'LIM OLGAN O'ZBEK XOTIN- QIZLARINING QATAG'ON QILINISHI.....	41
7. Istora Jo'rayeva XOTIN-QIZLAR MAVZUSINING YORITILISHIDA AYRIM MULOHAZALAR.....	50
8. Muslima Makhmudovna Bazarova THE ACTIVITY OF SHELTERS IN UZBEKISTAN.....	55
9. Diyora Chorshanbiyeva YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLAR SIYOSATINING SHAKLLANISHI.....	60
10. G'unchaxon Baxodirovna Alimova O'ZBEKISTONDA DINIY TA'LIM OLIISH SOHASI YO'NALISHLARI VA UNING S IFATINI OSHIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR.....	65
11. Mohira Matnazarova KO'CHMANCHI CHORVADORLAR HAYOTINING YOZMA MANBALARDAGI INTERPRETATSIYASI.....	71
12. Iroda Tishabayeva 1950–1970 YILLARDA O'ZBEKISTON MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA BOLALAR OVQATLANISHINI TASHKIL ETISH MASALALARI.....	76

Istora Baxromjon qizi Jo'rayeva,
Namangan davlat universiteti, doktorant
e-mail: istorajorayeva@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-0317-8637

XOTIN-QIZLAR MAVZUSINING YORITILISHIDA AYRIM MULOHAZALAR

For citation: Istora B. Juraeva. SOME THOUGHTS ON COVERING THE TOPIC OF WOMEN. Look to the past. 2025, vol. 8, issue 6, pp.50-54

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.15806086>

ANNOTATSIYA

Bugungi, xotin-qizlar masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan davrda, ushbu mavzuni yanada kengroq tadqiq etish mazkur masala yuzasidan asosli va tizimli takliflarni ishlab chiqish imkonini beradi. Mazkur maqolada xotin-qizlar mavzusi o'rganilgan tadqiqot ishlarining ayrimlari yoritildi. Keltirilgan tadqiqot ishlarida mavzuning qaysi jihatlari yoritilganligi va ularning bir-biridan faqli tomonlariga to'xtalib o'tilgan. Ushbu ilmiy ishlar xotin-qizlar masalalarida davrlar bo'yicha aniq ma'lumot bergan holda, kompleks tarzda mavzuning to'liq xulosalariga ega bo'lishga xizmat qiladi. Ulardan yaxlit holda xotin-qizlar masalalarida davriy ma'lumot keltirishda foydalanish mumkin.

Kalit so'zlar: xotin-qizlar, gender tengligi, oila, nikoh, farzand tarbiyasi, xalq farovonligi, ma'naviyat, ma'rifatparvarlik, ijtimoiy faollik.

Истора Бахромджон кызы Жураева,

Наманганский государственный университет, докторант
e-mail: istorajorayeva@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-0317-8637

НЕКОТОРЫЕ РАЗМЫШЛЕНИЯ ПО ОСВЕЩЕНИЮ ТЕМЫ ЖЕНЩИН

АННОТАЦИЯ

Сегодня, когда женский вопрос стал одним из приоритетов государственной политики, более широкая реализация этой темы позволит разработать обоснованные и системные предложения по данному вопросу. В этой статье освещаются некоторые исследования, посвященные теме женщин. В цитируемых исследованиях подчеркивается, какие аспекты темы рассматриваются и чем они отличаются друг от друга. Эти научные работы направлены на предоставление всесторонних выводов по теме, предоставляя точную информацию о проблемах женщин по периодам. Их можно использовать в целом для предоставления периодической информации по проблемам женщин.

Ключевые слова: женщины, гендерное равенство, семья, брак, образование детей, общественное благосостояние, духовность, просвещение, социальная активность.

Istora B. Juraeva,
Namangan State University, doctoral student
e-mail: istorajorayeva@gmail.com
ORCID ID: 0009-0004-0317-8637

SOME THOUGHTS ON COVERING THE TOPIC OF WOMEN

ABSTRACT

Today, when the issue of women has become one of the priority areas of state policy, the wider application of this topic will allow us to develop sound and systematic proposals on this issue. This article highlights some of the research studies that have studied the issue of women. The research studies cited highlight which aspects of the topic have been covered and their differences from each other. These scientific studies provide clear information on women's issues by period, and serve to obtain comprehensive conclusions on the topic in a comprehensive manner. They can be used to provide periodic information on women's issues in a holistic manner.

Key words: women, gender equality, family, marriage, child education, public welfare, spirituality, enlightenment, social activity

Dolzarbligi:

Xotin-qizlar masalasi har bir jamiyat taraqqiyotiga daxldor muhim masalalardan biridir. Ayniqsa, hozirgi globallashuv sharoitida butun dunyoda siyosiy, ijtimoiy va madaniy jarayonlarda ayollarni tutgan o'рни va roli oshib, barcha mamlakatlarda xotin-qizlarning ijtimoiy faolligi ortib bormoqda. Dunyodagi har qanday jamiyatning madaniy darajasi uning ayollarga nisbatan munosabati bilan belgilanadi. Zero, ayolning baxti xalqimiz va jamiyatimizning baxtidir [1]. Xotin-qizlar mavzusi hozirgi kundagi eng aktual mavzulardan biri bo'lsada, istiqlolgacha va istiqolning ilk yillaridanoq ushbu mavzuning u yoki bu jihatlarini yoritishga harakat qilingan. Bunda ma'rifatparvarlardan tortib, xorijiy va mahalliy tadqiqotchilar asarlariga to'xtalish mumkin.

Metodlar:

Ushbu mavzu yuzasidan yoritilgan materiallar ma'lumotlarga tayangan holda, xotin-qizlar masalalari jihatidan tarixiylik, izchillik, uzviylik, xolislik va shu bilan birga davriy ketma-ketlik uslublarida qisqisoy tahlil qila olishga turtki beradi.

Tadqiqot natijalari:

Abdurauf Fitratning ayollar masalasida axloqiy qarashlari, milliy o'zlikni anglash haqidagi g'oyalari insonni keng mushohadaga chorlaydi. Allomaning bunday qarashlari, asosan, o'zining "Oila yoki oila boshqarish tartiblari" nomli asarida berilgan. Ushbu asar 1914-yilda yozilgan bo'lib, oilaviy munosabatlarni to'g'ri yo'lga solish va shu bilan birga go'zal insoniy fazilatlarini oiladan boshlab shakllantirish borasida so'z yuritilgan asardir. O'sha davrdagi tuzum illatlariga oilalarni isloh qilibgina najot topish mumkinligini anglagan ma'rifatparvar "Oila" asarida tanqidiy ruhda o'z fikrlarini bitdi.

Fitrat ona Turkistonni ozod ko'rishni istaydi, buning uchun har bir turkistonlik oila, axloq, tarbiya va erk o'chog'i bo'lishi lozimligini anglaydi. Mutafakkir yangi oilani ana shu tartibda qurishga da'vat etadi [2]. Har jihatdan sog'lom bo'lgan oila yetishtirgan farzandlargina millatni yuksakka ko'tara olishini ta'kidlagan. Asarda har bir oila manfaatini himoya qilish maqsadida "manzil tadbir" (ro'zg'or tebratish tadbiri) deb nomlangan turli qonunlar ishlab chiqilgani yoritilgan. Shu ma'noda muayyan mamlakat aholisi axloqsizlik oqibatida oilaviy munosabatlarini zaiflashtirib yuborsa va intizomsizlikka yo'l bersa, shu millatning saodati ham, hayoti ham shubha ostida qoladi. Oilada ayollarga munosabat haqida to'xtalib, Fitrat quyidagi rivoyatni ham keltiradi: "Oysha (r.a.) rivoyat qiladilar. Nabiy alayhissalom dedilar: "Eng komil mo'minlar xushxulq va oilasi bilan lutf ila munosabat qiladiganlardir. O'z xotinlariga mardikarim yaxshilik qiladi va

mardilaim yomonlik”. Ushbu asarda millatning ma’rifatparvarligi ayollarga bo’lgan munosabatlarda o’z aksini topishi aniq faktlar misolida ochib berilgan.

Fitrat “Oila” asarining bir bobini “Qizlar ham ilm olishi kerakmi?” deb nomlaydi. Fitratning bu masalani ko’tarishiga sabab: “Farzandlarning kelajakda qanday shaxs bo’lib yetishishlari, ularga onalari qanday tarbiya berganliklariga bog’liq bo’ladi”, – deb ko’rsatadi. Asarning mazkur bobida nafaqat o’z zamonasi uchun, balki bugungi kun uchun ham dolzarb bo’lgan shunday ilg’or fikrlar bor: “Biz farzandlarimizni yaxshi xulq egalari qilib tarbiyalashimiz lozim, ya’ni ular iymonli, fidokor, g’ayratli bo’lib ulg’aysinlar. Bu matlabga erishish uchun millat onalari tarbiya va ilm olishlari, axloq va bilimlarini kamolga yetkazishlari lozim. Aks holda xotinlarimiz erkaklardan ko’ra qo’rqoqroq, zaifroq va g’ayratsiz bo’lganlaridan, bolalarimiz ham ularga o’xshab ketadilar”. Abdurauf Fitratning ma’naviy-axloqiy qarashlari bugungi davr jamiyat milliy taraqqiyoti masalalari bilan mushtaraklik hosil qilib, ijtimoiy-ma’naviy dasturilamal vazifasini bajaradi. Fitrat ilgari surgan g’oya va qarashlarning ijtimoiy-ma’rifiy va ma’naviy-axloqiy jihatdan tahlil qilish asosida uni quyidagicha ijtimoiy-falsafiy tizimga solish mumkin.

Mutafakkir bobokalonimiz Alisher Navoiy “Nasoyim ul-muhabbat” tazkirasining “Erkaklar martabasiga yetgan orif ayollar zikri” nomli faslida ayollar xususida to’xtalib o’tgan. O’tmishdan to o’z davriga qadar yashab o’tgan yoki o’ziga zamondosh bo’lgan islom olamida mashhur orifa xotin-qizlarning ruhiyati, shariati, tariqati, ijodlari xususida lavhalar bitgan. Navoiyning “Farhod va Shirin” dostonida ta’riflangan 10 nafar olima qiz, jumladan, mantiq ilmida tengsiz Diloso, astronom Gulandom, faylasuf Sumanbo’y, hikmat fani bilimdoni Parizod obrazlari real hayotdan olingan. Ularning obrazida fahm-u farosatli, oqil-u dono ayollarimiz gavdalantirilgan. Ular oqila va zukko xotin-qizlar haqida ma’lumot beradi.

Tadqiqotchi N.Xidirova xotin-qizlar masalasiga to’xtalar ekan, o’z tadqiqotida XVI – XX asr boshlari O’rta Osiyo xonliklari oila-nikoh munosabatlariga doir qozilik hujjatlarini tarixiy nuqtayi nazardan o’rganish va ulardagi ma’lumotlar asosida o’rta asrlarda yashagan ayollarni jamiyat ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy, madaniy hayotida tutgan o’rnini aniqlashga e’tibor qaratgan. Bunda turli tabaqaga mansub ayollarning ijtimoiy himoya tizimini shar’iy va mahalliy qonunlar asosida tahlil qilish, qozilik hujjatlarida aks etgan iqtisodiy masalalar (oldi-sotdi, meros, vasiyat)ni ayollar hayotiga ta’sirini aniqlash, XVI – XX asr boshlari nikoh amaliyotida aks etgan nikoh shartnomasi masalalarini o’rganish, ayollar masalasi bilan bog’liq yuridik hujjatlarni diplomatika (hujjatlar mazmuni, shakli, tuzilishi va boshqa xususiyatlari) tarixi doirasida tadqiq etish, ularning dinamika va transformatsiya jarayonlarini ko’rsatib berish, gender masalalarini o’rganishga alohida ahamiyat berilmoqda[3].

Sovet hokimiyati yillari O’zbekiston tarixida o’ziga xos o’rin tutadi. Bu davr garchi tarixan qisqa bo’lsa-da, lekin o’zining murakkabligi va ziddiyatligi bilan ajralib turadi. Shu boisdan ham, ijtimoiy-iqtisodiy hayoti voqealari, unda xotin-qizlarning ishtirokini ko’rsatib berish masalalariga ko’plab tadqiqot ishlarida qo’l urilgan. Jumladan, D.Alimovanning ilmiy ishlarida asosan o’lkadagi xotin-qizlar masalalariga e’tibor berilgan bo’lib, xususan ijtimoiy hayotdagi ayollarning rolini oshirish jarayonlari mohiyati ochib berilgan[4]. Shu bilan birgalikda D.Alimovanning ilmiy izlanishlari sirasiga Markaziy Osiyoda xotin-qizlar masalasi mavzusining tarixshunosligini ham kiritishimiz mumkin[5]. Uning xotin-qizlar masalalariga bag’ishlangan ikki monografiyasida ayollar muammolari hal qilish[6], Markaziy Osiyodagi ayollar faoliyati tarixiga bag’ishlangan. Bundan tashqari D.Alimovanning O’zbekistonda xotin-qizlar muammosining zamonaviy holati va jamoatchilik vazifalari, Markaziy Osiyodagi birinchi ayollar jurnali “Yangi yo’l”ning faoliyati to’g’risida, O’zbekistonda ayollarning ijtimoiy hayotdagi o’ziga xos xususiyatlari” nomli davriy nashrlarda chop etilgan maqolalari ham xotin-qizlar tarixiga oiddir.

M.To’xtaxo’jayeva o’zining xotin-qizlarga bag’ishlangan “O’tmish toliqtirgan ayollar” asarida xotin-qizlar ahvolining yaxshilanishi jamiyatga faqat ijobiy ta’sir ko’rsatadi, deb ta’kidlagan[7]. Marfna To’xtaxo’jayeva O’zbekistondagi turli kasb va turli yoshdagi xotin-qizlarining og’zaki hikoyalari, xatlari va kundaliklari asosida XX asr tarixiy voqealariga oydinlik kiritdi[8]. N.Jo’rayeva o’zining “O’zbekistonda xotin-qizlarga munosabat (XX asrning 20 – 80-yillari misolida) o’quv qo’llanmasi Ikkinchi jahon urushi yillarida xotin-qizlarga bo’lgan

munosabatni, ularning ishtiroki va ko'rsatgan jasoratlarini yoritib bergan[9]. Ushbu o'quv qo'llanmada xotin-qizlarni ijtimoiy hayotga jalb etishdagi muammolar, sovet hokimiyatining ayni masalada amalga oshirgan siyosati va uning oqibatlarini, ayollarning frontda va uning ortidagi jasoratlari, urushdan keyingi davrdagi qishloq xo'jaligi, fan va madaniyatdagi turg'unlik davrining ayollar hayotiga ta'siri kabi masalalarga e'tibor qaratilgan. Shuningdek, T.Xudoyqulov va A.Berdiyevlar tomonidan yozilgan "O'zbek ayollarining front va front ortida ko'rsatgan xizmatlari haqida ayrim ma'lumotlar"[10] nomli maqolasida ayollarning mehnat jasorati haqida ayrim ma'lumotlar berilgan.

Yuqoridagi keltirilgan ma'lumotlar O'zbekiston xotin-qizlarining ijtimoiy-iqtisodiy hayotdagi o'rniga aniq baho berishga, ularning ishtirokini tasavvur etishga imkon beradi. O'zbek xotin-qizlari haqidagi tadqiqot va ilmiy ishlarni o'rganish ularning jamiyatga qo'shgan ulkan hissalarini targ'ib qilish va tanitishga xizmat qiladi va o'z navbatida ushbu xotin-qizlar hamda ularning yoritilgan jihatlari hozirgi yosh avlod uchun chinakam ilhom manbai bo'la oladi.

Xotin-qizlar masalalari hozirgi zamon jamiyatida muhim e'tiborga sazovor. Ushbu mavzu nafaqat insoniyat taraqqiyoti, balki madaniy va ijtimoiy rivojlanishning asosiy omillaridan biridir. Xotin-qizlar mamlakatlar taraqqiyotida ham muhim rol o'ynaydi. Biroq, ularning huquqlari va imkoniyatlarini ta'minlash hali ham ko'plab mamlakatlarda muammo bo'lib qolmoqda.

Birinchi, xotin-qizlar ta'limi eng muhim masalalardan biridir. Ta'lim orqali qizlar o'z huquqlarini va imkoniyatlarini anglaydilar, shuningdek, jamiyatda faol ishtirok etish uchun zarur bo'lgan bilimlarni egallaydilar. Shu bois, qizlarni ta'lim olishga keng jalb qilish, ularning imkoniyatlarini oshirish uchun zarur.

Ikkinchi, xotin-qizlarning iqtisodiy mustaqilligi hamdardlik bilan jamiyatdagi ulushi ham muhimdir. Xotin-qizlar iqtisodiy faoliyatda ishtirok etishlari, o'z bilim va tajribalarini qo'llashlari kerak. Bunday mustaqillik ularning ijtimoiy maqomini oshirishga va boshqaruv tizimida ahamiyatini kuchaytirishga yordam beradi.

Bundan tashqari, xotin-qizlar huquqlari va ularning himoyasi hollari kengaytirilishi lozim. Jinsiy zo'ravonlik, diskriminatsiya va boshqa ijtimoiy muammolarni hal etish uchun qonuniy asoslar va amaliy choralar mavjud bo'lishi zarur. Shu bilan birga, jamiyatda xotin-qizlarga bo'lgan munosabatni o'zgartirish, ularni kamsitmaslik va qo'llab-quvvatlash kerak. Xotin-qizlar mavzusida o'z fikrimizni kengaytirib, jamiyatda ularni qo'llab-quvvatlash va bu boradagi muhim masalalarni yoritishimiz lozim. Ularning huquq va imkoniyatlarini ta'minlaydigan ijtimoiy muhitni yaratish uchun hamma birgalikda harakat qilishi zarur.

Xulosa:

Tarixiy jihatdan xotin-qizlarning rolini yoritish ularning jamiyat rivojiga qo'shgan ulkan hissasini qadrlash va gender tavofutlarini bartaraf etishda muhim sanaladi. Shu bilan birgalikda, xotin-qizlar haqida yanada kengroq yoritish, ayollar ham jamiyat hayotida mislsiz kuch ekanligi, to bugunga qadar erishilgan zalvorli yutuqlarda ularning beqiyos ishtiroki qanchalar muhim bo'lganini anglashga xizmat qiladi. Yoritilgan ma'lumotlar asosida tarixni yoritilmagan jihatlarni yoritish imkonini berishi bilan ahamiyatlidir.

Iqtiboslar/Сноски/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti ma'lumotlari. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Xalqaro xotin-qizlar kuniga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. (Information from the official website of the President of the Republic of Uzbekistan. Speech by the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev at the solemn ceremony dedicated to International Women's Day.) // <https://president.uz/oz/lists/view/1544>

2. Abdurauf Fitrat. Oila yoki oila boshqarish tartiblari. / Tanlangan asarlar. IV jild. - Toshkent: Ma'naviyat, 2006. - B.230. (Abdurauf Fitrat. Family or family management procedures. / Selected works. Volume IV. - Tashkent: Ma'naviyat, 2006. - P.230.)

3. Xidirova N.O. Роли женщин в общественной жизни Средней Азии (на основе документов XVIII – начала XX вв.) // Международный научный симпозиум, посвященный 110-летию основания первой на мусульманском Востоке светской женской школы // Азербайджан. 5-8 Октября, 2011. – С.76-81; O'rta Osiyo oila nikoh munosabatlarida mahr: umuniy va o'ziga xos jihatlari//Markaziy Osiyo tarixi zamonaviy medievistika talqinida – Toshkent, 2013. – В. 213-223. (Khidirova N.O. The roles of women in the public life of Central Asia (based on documents from the 18th – early 20th centuries) // International scientific symposium dedicated to the 110th anniversary of the founding of the first secular girls' school in the Muslim East // Azerbaijan. October 5-8, 2011. – P.76- 81; Dowry in Central Asian family and marriage relations: general and specific aspects//The history of Central Asia in the interpretation of modern medievalism - Tashkent, 2013. - P. 213-223.)

4. Alimova D.A. Женский вопрос в Средней Азии: История изучения и современные проблемы. – Т.:Fan, 1991. (Alimova D.A. Women's issue in Central Asia: History of study and modern problems. - T.: Fan, 1991.)

5. <https://arboblar.uz/uz/people/alimova-dilorom-agzamovna>

6. Tokhtakhodzhayeva M. O'tmish toliqtirgan ayollar: O'zbekiston jamiyatining islomga qaytishi va xotin-qizlar ahvoli. – Ташкент и Вена: Бюро Региональных Программ, 2001. (Tokhtakhodzhayeva M. Women who are tired of the past: the return of Uzbek society to Islam and the situation of women. – Tashkent and Vienna: Bureau of Regional Programs, 2001.)

7. Алимова Д.А. Женский вопрос в Средней Азии. История изучения и современные проблемы. – Ташкент: Fan, 1991. – 132 с.; Женский вопрос в советской историографии Средней Азии (20-80 годы). Tarix fanlari doktori ilmiy darajasi uchun dissertate.avtoreferati. – Toshkent, 1991. – В.45. (Alimova D.A. Women's issue in Central Asia. History of study and modern problems. – Tashkent: Fan, 1991. – 132 p.; Women's issue in Soviet historiography of Central Asia (20-80s). Dissertation. ABSTRACT for the degree of Doctor of Historical Sciences. – Tashkent, 1991. – P.45.)

8. The Daughters of Amazons. Voices from Central Asia. Shirkat Gah, 1996; Между лозунгами коммунизма и законами ислама. – Office of Regional programs. Vienna, 2000; Утомленные прошлым. Реисламизация общества и положение женщин в Узбекистане. – Office of Regional programs. Vienna, 2001; O'tmish toliqtirgan ayollar. – Office of Regional programs. Vienna, 2001; XX век глазами женщин Узбекистана. – М.: Наталис, 2008. (The Daughters of Amazons. Voices from Central Asia. Shirkat Gah, 1996; Between the slogans of communism and the laws of Islam. – Office of Regional programs. Vienna, 2000; Tired of the Past. Re-Islamization of Society and the Position of Women in Uzbekistan. – Office of Regional programs. Vienna, 2001; Women who are tired of the past. – Office of Regional programs. Vienna, 2001; The 20th century through the eyes of women of Uzbekistan. – М.: Natalis, 2008.)

9. Jo'rayeva N.D. O'zbekistonda xotin-qizlarga munosabat (XX asrning 20-80- yillari misolida). O'quv qo'llanma. –Toshkent, 2013. (Juraeva N.D. Attitudes towards women in Uzbekistan (on the example of the 20s-80s of the 20th century). Textbook. –Tashkent, 2013.)

10. Xudoyqulov T., Berdiev A. Ikkinchi jahon urushida fashizm ustidan qozonilgan g'alabaga O'zbekiston xalqining qo'shgan hissasi.// Ilmiy-amaliy onlayn konferensiya materiallari. – Toshkent: Fan, 2020. – 110-114 б. (Khudoykulov T., Berdiev A. The contribution of the people of Uzbekistan to the victory over fascism in World War II.// Proceedings of the Scientific and Practical Online Conference. – Tashkent: Fan, 2020. – pp. 110-114.)

ISSN 2181-9599

Doi Journal 10.26739/2181-9599

ЎТМИШГА НАЗАР

8 ЖИЛД, 6 СОН

ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ

ТОМ 8, НОМЕР 6

LOOK TO THE PAST

VOLUME 8, ISSUE 6

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000